

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός γνωμοδοτήσεως 10/2025

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Ε΄ Τμήμα)

Συνεδρίαση της 29ης Ιανουαρίου 2025

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Αικατερίνη Γρηγορίου, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Ευστράτιος Ηλιαδέλης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ., Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Αικατερίνη Γαλάνη, Περικλής Αγγέλου, Δημήτριος Καμάρης, Βασιλεία Πελέκου, Αγγελική Αναστοπούλου, Χρήστος Κοραντζάνης, Παντελεήμων Παπαδάκης, Αφροδίτη Καρούκη, Ουρανία Μενδρινού, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Χρήστος Κοραντζάνης, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. ΔΣΤΕΠ Γ 192943 ΕΞ 2023 ΕΜΠ/12.7.2023 έγγραφο της Δ/σης Στρατηγικής Τελωνειακών Ελέγχων & Παραβάσεων της Γενικής Δ/σης Τελωνείων & Ε.Φ.Κ. της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), όπως διευκρινίστηκε με το με αριθμό πρωτοκόλλου ΔΣΤΕΠ Γ 1004596 ΕΞ 2025/ΕΜΠ/16.1.2025 έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται αν μπορούν να θεωρηθούν ρευστά διαθέσιμα, κατά την έννοια του Καν. (Ε.Ε) 2018/1672, ώστε να δεσμευθούν και να συνυπολογιστούν για τον προσδιορισμό του προστίμου του άρθρου 147 παρ. 8 του ν. 2960/Ο1 «Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας», τραπεζική επιταγή για την οποία έχει παρέλθει η εκ του νόμου προθεσμία σφράγισης αυτής, ή έχει παραγραφεί λόγω άπρακτης παρέλευσης εξαμήνου από την εμφάνισή της, ή δεν έχει νομότυπα συμπληρωθεί ή έχει καταστεί άκυρη, ή για την οποία έχει παρέλθει η ημερομηνία πληρωμής της και στο σώμα της φέρει επισημείωση της τράπεζας περί της μη

πληρωμής, ή έχει παρέλθει η ημερομηνία πληρωμής της και στο σώμα της φέρει επισημείωση «επιστρέφεται απλήρωτη λόγω προσωρινής αναστολής Ν. 4753/2020» και η τράπεζα ενημερώνει ότι η αναστολή έχει λήξει και η επιταγή δεν έχει εμφανιστεί προς πληρωμή, ή έχει παρέλθει η ημερομηνία πληρωμής της και στο σώμα της δεν φέρει κάποια επισημείωση της τράπεζας.

Στο παραπάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Ε΄ Τμήμα) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

1. Με αφορμή ερωτήματα που διατυπώθηκαν ιεραρχικά από τους Προϊσταμένους των Τελωνείων Καστανιών Έβρου και Ευζώνων προς την οικεία Τελωνειακή Περιφέρεια Θεσσαλονίκης, επί ζητημάτων που ανέκυψαν στο πλαίσιο τελωνειακών ελέγχων αναφορικά με την έννοια των διαπραγματεύσιμων τίτλων στον κομιστή στο πλαίσιο του Κανονισμού (Ε.Ε.) 2018/1672, σχετικά με τον έλεγχο ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται στην ή εξέρχονται από την Ένωση και τη δέσμευση, στο πλαίσιο αυτό, από τα ως άνω Τελωνεία ως ρευστών διαθεσίμων ειδικότερα τραπεζικών επιταγών και συναλλαγματικών οι οποίες εμφανίζουν προβλήματα εγκυρότητας ή εισπραξιμότητας, καθώς και τις σχετικές απαντήσεις που δόθηκαν από την ως άνω Τελωνειακή Περιφέρεια στα Τελωνεία, γεννήθηκαν στην ερωτώσα Υπηρεσία προβληματισμοί για τον αν στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων εμπίπτουν περιπτώσεις αξιογράφων που παρουσιάζουν προβλήματα κύρους ή εισπραξιμότητας.

2. Ειδικότερα στο με αριθ. 15758/1.11.2021 έγγραφό της προς το Τελωνείο Καστανίων και στο με αριθ. 16586/15.11.2021 όμοιο προς το Τελωνείο Ευζώνων, η Τελωνειακή Περιφέρεια Θεσ/νίκης, αναφέρει αντίστοιχα, μεταξύ άλλων, ότι «*Με δεδομένο, λοιπόν, ότι ο Καν. Ε.Ε. 2018/1672 σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται στην ή εξέρχονται από την Ένωση, αναφέρεται γενικά σε επιταγές, χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση, θεωρούμε ότι δεν περιλαμβάνονται οι επιταγές οι οποίες κατά την ελληνική νομοθεσία είναι άκυρες, επειδή δεν περιέχουν ένα ή περισσότερα από τα στοιχεία που προβλέπει το ως άνω άρθρο 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 του Ν. 5960/1933 "Περί επιταγής".*» και ότι «*με δεδομένο ότι ο Καν. Ε.Ε. 2018/1672 σχετικά με τον έλεγχο ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται στην ή εξέρχονται από την Ένωση αναφέρεται γενικά σε διαπραγματεύσιμους τίτλους στον κομιστή, χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση, θεωρούμε ότι δεν περιλαμβάνονται οι συναλλαγματικές, οι οποίες κατά την ελληνική νομοθεσία είναι άκυρες, επειδή δεν περιέχουν ένα ή περισσότερα από τα στοιχεία που προβλέπει το άρθρο 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 2 του Ν. 5325/1932*».

3. Η άποψη της ερωτώσας Υπηρεσίας επί των ανωτέρω ζητημάτων είναι η ακόλουθη: «Δεδομένου ότι ο ανωτέρω υφιστάμενος ορισμός, (των ρευστών διαθεσίμων που προβλέπονται στις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 1 του ΚΑΝ. 2018/1672 του Ε.Κ. και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2018) δε διακρίνει, ούτε εξειδικεύει περαιτέρω, εάν στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων εμπίπτουν ειδικότερες περιπτώσεις αξιογράφων που είτε παρουσιάζουν προβλήματα κύρους, είτε προβλήματα εισπραξιμότητας (επειδή πχ. ελλείπουν τα κατά το εθνικό δίκαιο στοιχεία του κύρους τους, έχει παρέλθει η κατά νόμο προθεσμία προς πληρωμή, έχει σφραγιστεί η μεταφερόμενη επιταγή, η μεταφερόμενη επιταγή είναι μεταχρονολογημένη κλπ), η Υπηρεσία μας θεωρεί ότι, ορθώς επιβλήθηκε, τόσο από το Τελωνείο Ευζώνων, όσο και από το Τελωνείο Καστανέων, η προσωρινή δέσμευση των τριάντα ημερών, ως ορίζει ο Καν. (Ε.Ε.) 2018/1672 του συνόλου των ευρεθέντων αξιογράφων, καθώς κατά την άποψή μας αυτά εμπίπτουν στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων».

4. Κατόπιν των ανωτέρω τέθηκε το ως άνω ερώτημα, το οποίο, με το με το με αριθμό πρωτοκόλλου ΔΣΤΕΠ Γ 1004596 ΕΞ 2025/ΕΜΠ/16.1.2025 έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας, διευκρινίστηκε και περιορίστηκε στα ζητήματα που αφορούν τραπεζική επιταγή.

Νομοθετικό πλαίσιο.

5. Στις αιτιολογικές σκέψεις (2), (13), (14), (17), (28), (35) και στις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3, 5, 7 και 14 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1672 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Ένωση και την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1889/2005 ορίζονται, πλην άλλων, τα εξής:

«ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ... Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(2) Η επανεισαγωγή στην οικονομία των εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η διοχέτευση χρημάτων για τη χρηματοδότηση παράνομων δραστηριοτήτων δημιουργούν στρεβλώσεις και αθέμιτα ανταγωνιστικά μειονεκτήματα σε βάρος των νομοταγών πολιτών και επιχειρήσεων και, ως εκ τούτου, συνιστούν απειλή για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Επιπλέον, οι εν λόγω πρακτικές ευνοούν εγκληματικές και τρομοκρατικές δραστηριότητες που θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια των πολιτών της Ένωσης. Ως εκ τούτου, η Ένωση έχει λάβει μέτρα για την προστασία της.

(13) Μία από τις βασικές έννοιες που χρησιμοποιούνται στον παρόντα κανονισμό είναι η έννοια των «ρευστών διαθεσίμων», η οποία θα πρέπει να ορίζεται ότι περιλαμβάνει τέσσερις κατηγορίες: τα μετρητά, τους διαπραγματεύσιμους τίτλους στον κομιστή, τα αγαθά που χρησιμοποιούνται ως ιδιαίτερα ρευστοποιήσιμα μέσα αποθήκευσης αξίας και ορισμένους τύπους προπληρωμένων καρτών. Δεδομένων των χαρακτηριστικών τους, ορισμένοι διαπραγματεύσιμοι τίτλοι στον κομιστή, τα αγαθά που χρησιμοποιούνται ως ιδιαίτερα ρευστοποιήσιμα μέσα αποθήκευσης αξίας, καθώς και οι προπληρωμένες κάρτες που δεν είναι συνδεδεμένες με τραπεζικό λογαριασμό και τα οποία μπορούν να αποθηκεύσουν χρηματικά ποσά που εντοπίζονται δύσκολα, είναι πιθανό να χρησιμοποιούνται αντί των μετρητών ως ανώνυμα μέσα για τη μεταφορά αξίας διαμέσου των εξωτερικών συνόρων, με τρόπο που δεν μπορεί να ανιχνευθεί από τις δημόσιες αρχές με τη χρήση του κλασικού συστήματος εποπτείας. Ο παρών κανονισμός ως εκ τούτου θα πρέπει να καθορίζει τα ουσιώδη στοιχεία που απαρτίζουν τον ορισμό των «ρευστών διαθεσίμων», παρέχοντας ταυτόχρονα στην Επιτροπή τη δυνατότητα να τροποποιεί τα μη ουσιώδη στοιχεία του παρόντος κανονισμού προκειμένου να αντιμετωπίσει τις προσπάθειες των εγκληματιών και των συνεργών τους να παρακάμψουν ένα μέτρο που ελέγχει ένα μόνο είδος ιδιαίτερα ρευστοποιήσιμου μέσου αποθήκευσης αξίας μεταφέροντας κάποιο άλλο είδος διαμέσου των εξωτερικών συνόρων....

(14) Οι διαπραγματεύσιμοι τίτλοι στον κομιστή δίνουν στον φυσικό τους κάτοχο τη δυνατότητα αξίωσης πληρωμής χρηματικού ποσού χωρίς να είναι καταχωρισμένος ή να αναφέρεται ονομαστικά. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν εύκολα για τη μεταφορά σημαντικών ποσών αξίας και παρουσιάζουν αξιοσημείωτες ομοιότητες με τα μετρητά από πλευράς ρευστότητας, ανωνυμίας και κινδύνων κατάχρησης.

(15)...

(17) Για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, θα πρέπει να επιβληθεί στα φυσικά πρόσωπα που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Ένωση η υποχρέωση δήλωσης των ρευστών διαθεσίμων. Ωστόσο, για να μην περιορίζεται αδικαιολόγητα η ελεύθερη κυκλοφορία ή να μην επιβάλλεται υπερβολικός φόρτος στους πολίτες και στις αρχές λόγω των διοικητικών διατυπώσεων, η υποχρέωση αυτή θα πρέπει να υπόκειται σε κατώτατο όριο της τάξης των 10 000 EUR.

(18) ...

(28) Λαμβανομένου υπόψη ότι οι κινήσεις ρευστών διαθεσίμων που υπόκεινται σε ελέγχους δυνάμει του παρόντος κανονισμού πραγματοποιούνται διαμέσου των εξωτερικών συνόρων, και δεδομένης της δυσκολίας λήψης μέτρων μετά την απομάκρυνση των ρευστών διαθεσίμων από το σημείο εισόδου ή εξόδου και του σχετικού κινδύνου σε περίπτωση παράνομης χρήσης ακόμη και μικρών ποσών, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να δεσμεύουν προσωρινά τα ρευστά διαθέσιμα σε ορισμένες περιπτώσεις, υπό τον όρο της εφαρμογής ελέγχων και εξισορροπήσεων: κατά πρώτον, σε περίπτωση μη τήρησης της υποχρέωσης δήλωσης ή γνωστοποίησης ρευστών διαθεσίμων και, κατά δεύτερον, σε περίπτωση που υπάρχουν ενδείξεις εγκληματικής δραστηριότητας, ανεξάρτητα από το ύψος των ρευστών διαθεσίμων ή από αν είναι αυτά συνοδευόμενα ή ασυνόδευτα. Λόγω της φύσης αυτής της προσωρινής δέσμευσης και των επιπτώσεων που ενδέχεται να έχει στην ελεύθερη κυκλοφορία και στο δικαίωμα ιδιοκτησίας, η περίοδος δέσμευσης θα πρέπει να περιορίζεται στον απολύτως ελάχιστο χρόνο που χρειάζονται οι υπόλοιπες αρμόδιες αρχές για να εξακριβώσουν αν συντρέχουν λόγοι για περαιτέρω επέμβαση, όπως έρευνα ή κατάσχεση των ρευστών διαθεσίμων βάσει άλλων νομικών μέσων.

(29)...

(35) Για την ενθάρρυνση της συμμόρφωσης και την αποτροπή της καταστρατήγησης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν κυρώσεις σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεων υποβολής δήλωσης ή γνωστοποίησης ρευστών διαθεσίμων. Οι εν λόγω κυρώσεις θα πρέπει να επιβάλλονται μόνο σε περιπτώσεις μη υποβολής δήλωσης ή γνωστοποίησης ρευστών διαθεσίμων δυνάμει του παρόντος κανονισμού και δεν θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την εν δυνάμει εγκληματική δραστηριότητα που συνδέεται ενδεχομένως με τα ρευστά διαθέσιμα, η οποία μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω έρευνας και λήψης μέτρων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.

(36) ...

Άρθρο 1 Αντικείμενο

Ο παρών κανονισμός προβλέπει τη θέσπιση συστήματος ελέγχων όσον αφορά τα ρευστά διαθέσιμα που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Ένωση, με σκοπό τη συμπλήρωση του νομικού πλαισίου για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που προβλέπεται στην οδηγία (ΕΕ) 2015/849.

Άρθρο 2 Ορισμοί

1. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α) «ρευστά διαθέσιμα»:

- i) μετρητά,
- ii) διαπραγματεύσιμοι τίτλοι στον κομιστή,
- iii) αγαθά που χρησιμοποιούνται ως ιδιαίτερα ρευστοποιήσιμα μέσα αποθήκευσης αξίας,
- iv) προπληρωμένες κάρτες.

β)...γ... δ) «διαπραγματεύσιμοι τίτλοι στον κομιστή»: μέσα εκτός των μετρητών που παρέχουν στους κατόχους τους το δικαίωμα αξίωσης χρηματικού ποσού με την προσκόμιση του τίτλου, χωρίς αυτοί να είναι υποχρεωμένοι να αποδείξουν την ταυτότητά τους ή το δικαίωμα αξίωσης του ποσού αυτού. Τα εν λόγω μέσα είναι:

i) οι ταξιδιωτικές επιταγές, και ii) οι επιταγές, τα γραμμάτια ή οι εντολές πληρωμής είτε στον κομιστή, με υπογραφή αλλά με παράλειψη του ονόματος του δικαιούχου, είτε με οπισθογράφηση χωρίς περιορισμό, είτε έχοντας εκδοθεί σε διαταγή εικονικού δικαιούχου, είτε άλλως διαμορφωμένοι κατά τρόπον ώστε η κατοχή να συνεπάγεται κυριότητα.

ε)...,στ)...ζ) «αρμόδιες αρχές»: οι τελωνειακές αρχές των κρατών μελών και οποιεσδήποτε άλλες αρχές που είναι επιφορτισμένες από τα κράτη μέλη με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, η)...»

Άρθρο 3 Υποχρέωση δήλωσης συνοδευόμενων ρευστών διαθεσίμων

1. Μεταφορείς που μεταφέρουν ρευστά διαθέσιμα αξίας ίσης ή μεγαλύτερης των 10 000 EUR δηλώνουν τα εν λόγω ρευστά διαθέσιμα στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους μέσω του οποίου εισέρχονται ή εξέρχονται από την Ένωση και τα καθιστούν διαθέσιμα προς έλεγχο. Η υποχρέωση δήλωσης ρευστών διαθεσίμων θεωρείται ότι δεν έχει εκπληρωθεί αν οι παρεχόμενες πληροφορίες είναι ανακριβείς ή ελλιπείς ή αν τα ρευστά διαθέσιμα δεν καθίστανται διαθέσιμα προς έλεγχο. 2...»

Άρθρο 5 Εξουσίες των αρμόδιων αρχών

1. Για την εξακρίβωση της τήρησης της υποχρέωσης δήλωσης συνοδευόμενων ρευστών διαθεσίμων που προβλέπεται στο άρθρο 3, οι αρμόδιες αρχές έχουν την εξουσία να υποβάλλουν σε έλεγχο τα φυσικά πρόσωπα, τις αποσκευές τους και τα μεταφορικά μέσα τους, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που τίθενται στο εθνικό δίκαιο. 2...

Άρθρο 7 Προσωρινή δέσμευση ρευστών διαθεσίμων από τις αρμόδιες αρχές

1. Οι αρμόδιες αρχές δύνανται προσωρινά να δεσμεύουν ρευστά διαθέσιμα μέσω διοικητικής απόφασης, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που τίθενται στο εθνικό δίκαιο, όταν: α) δεν έχει τηρηθεί η υποχρέωση δήλωσης συνοδευόμενων ρευστών διαθεσίμων του άρθρου 3 ή η υποχρέωση γνωστοποίησης ασυνόδευτων ρευστών διαθεσίμων του άρθρου 4, ή β) υπάρχουν ενδείξεις ότι τα ρευστά διαθέσιμα συνδέονται, ανεξάρτητα από το ύψος του ποσού, με εγκληματική δραστηριότητα.

2. Η διοικητική απόφαση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 υπόκειται σε αποτελεσματική προσφυγή σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο. ...

3. Η περίοδος προσωρινής δέσμευσης περιορίζεται αυστηρά, δυνάμει του εθνικού δικαίου, στον χρόνο που απαιτείται ώστε οι αρμόδιες αρχές να προσδιορίσουν αν οι περιστάσεις της υπόθεσης αιτιολογούν περαιτέρω δέσμευση. Η περίοδος προσωρινής δέσμευσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 30 ημέρες. Αφού οι αρμόδιες αρχές διεξάγουν διεξοδική αξιολόγηση της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας μιας περαιτέρω προσωρινής δέσμευσης, μπορούν να αποφασίσουν να παρατείνουν την περίοδο προσωρινής δέσμευσης για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τις 90 ημέρες. Όταν εντός της εν λόγω περιόδου δεν ληφθεί απόφαση σχετικά με περαιτέρω δέσμευση των ρευστών διαθεσίμων ή αν αποφασιστεί ότι οι περιστάσεις της υπόθεσης δεν αιτιολογούν περαιτέρω δέσμευση, τα ρευστά διαθέσιμα τίθενται αμέσως στη διάθεση: α) του προσώπου από το οποίο δεσμεύτηκαν προσωρινά τα ρευστά διαθέσιμα στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 3 ή 4, ή β) ...»

Άρθρο 14 Κυρώσεις

Κάθε κράτος μέλος θεσπίζει κυρώσεις που εφαρμόζονται στις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης προς την υποχρέωση δήλωσης συνοδευόμενων ρευστών διαθεσίμων όπως προβλέπεται στο άρθρο 3 ή την υποχρέωση γνωστοποίησης ασυνόδευτων ρευστών διαθεσίμων όπως προβλέπεται στο άρθρο 4. Οι κυρώσεις αυτές είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.»

6. Στις διατάξεις των άρθρων 3 παρ. 2 και 147 παρ. 8 του ν. 2960/2001, «Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας» (Α' 265), όπως η παράγραφος 2 του άρθρου 3 συμπληρώθηκε και η παράγραφος 8 του άρθρου 147 τροποποιήθηκε με το άρθρο 47 και το άρθρο 49, αντίστοιχα, του ν. 4955/2022 (Α' 139), ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 3 Αρμοδιότητες

2... Η Τελωνειακή Υπηρεσία είναι αρμόδια για τον έλεγχο των συνοδευόμενων και ασυνόδευτων ρευστών διαθεσίμων κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στον Κανονισμό (ΕΕ)

2018/1672 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2018 σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Ένωση και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) 1889/2005 (L 284).

Με απόφαση του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.) καθορίζονται η διαδικασία ελέγχου εισόδου - εξόδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση των συνοδευόμενων και ασυνόδευτων ρευστών διαθεσίμων, το είδος και ο τρόπος υποβολής της δήλωσης συνοδευόμενων ρευστών διαθεσίμων και γνωστοποίησης ασυνόδευτων ρευστών διαθεσίμων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια και ειδικότερη διαδικασία εφαρμογής του Κανονισμού 2018/1672. 3...»

Άρθρο 147

1. ...8. Για τη μη υποβολή δήλωσης συνοδευόμενων ρευστών διαθεσίμων και δήλωσης γνωστοποίησης ασυνόδευτων ρευστών διαθεσίμων των άρθρων 3 και 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1672 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2018 σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Ένωση και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) 1889/2005 (L 284), επιβάλλεται στον υπόχρεο πρόστιμο ίσο με το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του ποσού των μη δηλωθέντων ρευστών διαθεσίμων.

Το ίδιο πρόστιμο επιβάλλεται και για τις περιπτώσεις ανακριβούς ή ελλιπούς δήλωσης συνοδευόμενων ρευστών διαθεσίμων και δήλωσης γνωστοποίησης ασυνόδευτων ρευστών διαθεσίμων ή σε περίπτωση που τα ρευστά διαθέσιμα δεν καθίστανται διαθέσιμα προς έλεγχο.

Σε κάθε περίπτωση το ως άνω πρόστιμο παρακρατείται από τα ρευστά διαθέσιμα και η προθεσμία της προσφυγής, καθώς και η άσκησή της δεν αναστέλλουν την είσπραξη του προστίμου. 9...»

7.Στις διατάξεις των άρθρων 1,3 και 4 της απόφασης Ε2320/976/Α0034/10-6-2008 του Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (Β΄ 1177), όπως τροποποιήθηκε με την Α. 1138/14-6-2021 απόφαση του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε.(Β΄ 2963), που εκδόθηκε έχοντας υπόψη τις ανωτέρω διατάξεις του ν. 2960/2001 και την ανάγκη προσαρμογής του κανονιστικού πλαισίου στις αλλαγές που επιφέρει ο Κανονισμός 2018/1672 του Ε.Κ. και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2018 σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ορίζεται:

«Άρθρο 1 Σκοπός – Ορισμοί

Με την απόφαση αυτή καθορίζεται η διαδικασία ελέγχου εισόδου και εξόδου προς και από την Ευρωπαϊκή Ένωση των ρευστών διαθεσίμων με κομιστή, η διαδικασία γνωστοποίησης ασυνόδευτων (χωρίς κομιστή) ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται στην ή εξέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, το είδος της υποβαλλόμενης δήλωσης, καθώς και κάθε ειδικότερη διαδικασία ρύθμισης του θέματος.

Ως ρευστά διαθέσιμα νοούνται: α) τα μετρητά ...

β) οι διαπραγματεύσιμοι τίτλοι στον κομιστή, δηλαδή μέσα εκτός των μετρητών που παρέχουν στους κατόχους τους το δικαίωμα αξίωσης χρηματικού ποσού με την προσκόμιση του τίτλου, χωρίς αυτοί να είναι υποχρεωμένοι να αποδείξουν την ταυτότητά τους ή το δικαίωμα αξίωσης του ποσού αυτού. Τα εν λόγω μέσα είναι: i) Οι ταξιδιωτικές επιταγές και ii) οι επιταγές, τα γραμμάτια, ή οι εντολές πληρωμής είτε στον κομιστή, με υπογραφή αλλά με παράλειψη του ονόματος του δικαιούχου, είτε με οπισθογράφηση χωρίς περιορισμό, είτε έχοντας εκδοθεί σε διαταγή εικονικού δικαιούχου, είτε άλλως διαμορφωμένοι κατά τρόπο ώστε η κατοχή να συνεπάγεται κυριότητα...

γ) Τα αγαθά που χρησιμοποιούνται ως ιδιαίτερα ρευστοποιήσιμα μέσα αποθήκευσης αξίας, δηλαδή τα αγαθά τα οποία χαρακτηρίζονται από υψηλό δείκτη αξίας προς όγκο και τα οποία μπορούν να μετατραπούν εύκολα σε μετρητά μέσω προσβάσιμων αγορών διαπραγμάτευσης, με χαμηλό κόστος συναλλαγής. Τα εν λόγω αγαθά είναι:

i) Τα κέρματα με περιεκτικότητα σε χρυσό τουλάχιστον 90% και ii) οι ράβδοι χρυσού, όπως πλάκες, ψήγματα ή βώλοι με περιεκτικότητα σε χρυσό τουλάχιστον 99,5%.

δ) Η προπληρωμένη κάρτα,»

«Άρθρο 3 Επιβολή και είσπραξη προστίμου

1. Όταν τελωνειακοί υπάλληλοι κατά την διενέργεια ελέγχου διαπιστώσουν εισαγωγή ή εξαγωγή ρευστών διαθεσίμων, χωρίς υποβολή δήλωσης σύμφωνα με το άρθρο 3 του Καν (ΕΚ) 1889/2005 ή με ανακριβή ή ελλιπή δήλωση σύμφωνα με την παρ. 2 άρθρου 3 του ίδιου Κανονισμού, συντάσσουν διαπιστωτική πράξη παράβασης στην οποία εκτός των άλλων αναγράφεται το είδος και η αξία των ρευστών διαθεσίμων και οι προβλεπόμενες από την παράγραφο 8 του άρθρου 147 του ν. 2960/2001 διοικητικές κυρώσεις, σύμφωνα με το παράρτημα II που συνοδεύει την παρούσα.

2. Η εν λόγω διαπιστωτική πράξη παράβασης καταχωρείται στο βιβλίο Καταχώρισης Πρωτοκόλλων Τελωνειακών παραβάσεων και ακολουθεί η έκδοση καταλογιστικής πράξης για την επιβολή του προστίμου.

3. Της καταλογιστικής πράξης προηγείται σε κάθε περίπτωση κλήση προς απολογία...

4. Το τελωνείο προβαίνει στην είσπραξη του προστίμου με παρακράτηση του ποσού από τα ρευστά διαθέσιμα. Σύμφωνα με το άρθρο 147 παρ. 8ν. 2960/2001 η προθεσμία της προσφυγής καθώς και η άσκηση της δεν αναστέλλουν την είσπραξη του προστίμου.

5... 6. Στην περίπτωση όπου τα ρευστά διαθέσιμα είναι σε μορφή διαπραγματεύσιμων τίτλων στον κομιστή, όπως ρητά περιγράφονται στο άρθρο 2, παρ. 2 εδάφιο α του Κανονισμού ΕΕ 1889/2005, θα πρέπει να βεβαιώνεται η σύμφωνη γνώμη του παραβάτη για την ρευστοποίηση του τίτλου προκειμένου να εισπραχθεί το διοικητικό πρόστιμο. Εάν ο παραβάτης δεν εξοφλήσει οικειοθελώς άμεσα το πρόστιμο ή δεν παράσχει την σύμφωνη γνώμη του για ρευστοποίηση των τίτλων εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημόσιων Εσόδων (άρθρο 14 κατάσχεση νομισμάτων και χρεωγράφων)...».

Άρθρο 4 Δέσμευση ρευστών διαθεσίμων

Στις περιπτώσεις που κατά τον έλεγχο εντοπίζονται ρευστά διαθέσιμα που κατά την κρίση των τελωνειακών υπαλλήλων ενδέχεται να εμπίπτουν στην περίπτωση (γ) του άρθρου 1 και ειδικότερα:

i) κέρματα με περιεκτικότητα σε χρυσό τουλάχιστον 90% ή και
ii) ράβδοι χρυσού, όπως πλάκες, ψήγματα ή βώλοι, με περιεκτικότητα σε χρυσό τουλάχιστον 99,5%, είτε μόνα τους είτε σε συνδυασμό με λοιπά ρευστά διαθέσιμα των περιπτώσεων (α) και (β) του άρθρου 1 της παρούσας, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν πράγματι εμπίπτουν στον ανωτέρω ορισμό και εάν το σύνολο των ρευστών διαθεσίμων είναι ίσο ή μεγαλύτερο από το όριο των 10.000 ευρώ, ακολουθείται η κατωτέρω διαδικασία:

α) Οι τελωνειακοί υπάλληλοι που διενήργησαν τον έλεγχο ερευνούν εάν υπάρχουν διαθέσιμα παραστατικά ή λοιπά συνοδευτικά έγγραφα που να επιτρέπουν τη συναγωγή ασφαλούς συμπεράσματος ως προς την περιεκτικότητα, το βάρος ή και την αξία των κερμάτων ή ράβδων που εντοπίστηκαν. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν διαθέσιμα τέτοια έγγραφα ή παραμένουν εύλογες και βάσιμες αμφιβολίες ως προς τα ανωτέρω χαρακτηριστικά των κερμάτων και ράβδων, εφόσον πρόκειται για συνοδευόμενα ρευστά διαθέσιμα αυτά δεσμεύονται κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 164 ν. 2960/2001 "Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας"... για τον βραχύτερο δυνατό χρόνο και η Τελωνειακή Αρχή προσφεύγει στην τεχνική συνδρομή των υπηρεσιών του Γενικού Χημείου του Κράτους ή επικουρικά της Τραπεζής της Ελλάδος....

β)...γ)... Όταν τελωνειακοί υπάλληλοι, κατά τη διενέργεια ελέγχου συνοδευομένων ρευστών διαθεσίμων διαπιστώνουν είσοδο ή έξοδο ρευστών διαθεσίμων χωρίς υποβολή δήλωσης συνοδευομένων ρευστών διαθεσίμων ή με ανακριβή ή ελλιπή δήλωση σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1672, εκτός από την επιβολή προστίμου, δύνανται να δεσμεύσουν προσωρινά τα ρευστά διαθέσιμα με σκοπό την περαιτέρω έρευνα για να διαπιστωθεί αν αποτελούν προϊόν νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας κατά τον ν. 4557/2018, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. ...

Οι τελωνειακοί υπάλληλοι δύνανται να δεσμεύουν προσωρινά τα ρευστά διαθέσιμα και ανεξαρτήτως ποσού, όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι συνδέονται με εγκληματική δραστηριότητα.

Η απόφαση προσωρινής δέσμευσης υπόκειται σε διοικητική προσφυγή μόνο για λόγους νομιμότητας ενώπιον του Προϊσταμένου της Τελωνειακής Αρχής που εξέδωσε την απόφαση. Η διοικητική προσφυγή ασκείται με δικόγραφο που κατατίθεται στην γραμματεία της οικείας Τελωνειακής Αρχής εντός προθεσμίας πέντε ημερών αρχόμενης από την επίδοση της απόφασης προσωρινής δέσμευσης στον κομιστή των συνοδευομένων ρευστών διαθεσίμων ή στον αποστολέα, παραλήπτη ή νόμιμο αντιπρόσωπό τους εάν πρόκειται για ασυνόδευτα ρευστά διαθέσιμα. Η προθεσμία και η άσκηση της διοικητικής προσφυγής δεν αναστέλλει την ισχύ της απόφασης προσωρινής δέσμευσης. Η απόφαση επί της διοικητικής προσφυγής εκδίδεται εντός προθεσμίας τριών ημερών από την ημερομηνία κατάθεσης του δικογράφου της διοικητικής προσφυγής...

Η περίοδος της προσωρινής δέσμευσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τριάντα ημέρες. Κατ' εξαίρεση και αφού προηγηθεί τεκμηριωμένο έγγραφο αίτημα της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες προς την Τελωνειακή Αρχή που διενήργησε την προσωρινή δέσμευση, στο οποίο να αιτιολογείται η ανάγκη της παράτασης της προσωρινής δέσμευσης, μπορεί η Τελωνειακή Αρχή με νέα απόφασή της να παρατείνει τη δέσμευση μέχρι τη συμπλήρωση ανώτατου ορίου ενενήντα ημερών...

Όταν από την έρευνα της εθνικής αρχής (Φορέας αρθ. 7 ν. 3424/2005) δεν προκύψει νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όσα εκ των ρευστών διαθεσίμων δεν παρακρατούνται σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, ως χρηματικό πρόστιμο, αποδεσμεύονται με απόφαση του προϊσταμένου της τελωνειακής αρχής.....».

8.Περαιτέρω, στις διατάξεις των άρθρων 1, 2,13,29,32,40,48, 52 και 60 ν. 5960/1933 «Περί Επιταγής» (Α' 401), ορίζονται, τα εξής:

«Άρθρον 1

Η επιταγή περιέχει:

1. Την ονομασίαν "επιταγή", καταχωριζομένην εν αυτώ τω κειμένω του τίτλου και εκφραζομένην, εν η γλώσση συντάσσεται ο τίτλος ούτος.
2. Την απλήν και καθαράν εντολήν περί πληρωμής ωρισμένου ποσού.
3. Το όνομα εκείνου, ο οποίος οφείλει να πληρώση (πληρωτής).
4. Την σημείωσιν του τόπου της πληρωμής.
5. Την σημείωσιν της χρονολογίας και του τόπου της εκδόσεως της επιταγής.
6. Την υπογραφήν του εκδίδοντος την επιταγήν (εκδότης)».

«Άρθρον 2

Ο τίτλος εν τω οποίω ελλείπει εν εκ των εν τω προηγουμένω άρθρω αναφερομένων στοιχείων δεν ισχύει ως επιταγή, εκτός των περιπτώσεων των καθοριζομένων εις τα επόμενα εδάφια:

Εν ελλείψει ειδικής σημειώσεως ο παρά το όνομα του πληρωτού σημειούμενος τόπος θεωρείται ως τόπος της πληρωμής...

Η επιταγή η άνευ σημειώσεως του τόπου της πληρωμής θεωρείται πληρωτέα εν τω τόπω της εκδόσεως αυτής Η άνευ σημειώσεως του τόπου της εκδόσεως επιταγή θεωρείται ως εκδοθείσα εν τω τόπω τω σημειουμένω παραπλεύρως του ονόματος του εκδότης».

«Άρθρον 13

Εάν επιταγή, ατελής κατά την έκδοσιν, συνεπληρώθη εναντίον των γενομένων συμφωνιών, η μη τήρησις των συμφωνιών τούτων δύναται να αντιταχθή κατά του κομιστού μόνον, εάν ούτος απέκτησε την επιταγήν κακή τη πίστει ή εάν κατά την κτήσιν αυτής διέπραξε βαρύ πταίσμα».

«Άρθρον 29

Η επιταγή, η εκδοθείσα και πληρωτέα εν τη αυτή χώρα εμφανίζεται πρὸς πληρωμήν εντός προθεσμίας οκτώ ημερών.

Η επιταγή, η εκδοθείσα εις χώραν διάφορον της της πληρωμής εμφανίζεται εντός προθεσμίας είτε είκοσιν ημερών είτε εβδομήκοντα ημερών, εφ' ὅσον ο τόπος της εκδόσεως και ο τόπος της πληρωμής κείνται εις την αυτήν ή άλλην ήπειρον.

Από της απόψεως ταύτης αι επιταγαί, αι εκδοθείσαι εν χώρα της Ευρώπης και πληρωτέαι εν χώρα περί την Μεσόγειον ή αντιθέτως, θεωρούνται ως εκδοθείσαι και πληρωτέαι εις την αυτήν ήπειρον.

Αφετηρία των ανωτέρω σημειουμένων προθεσμιών, είναι η επί της επιταγής, ως χρονολογία εκδόσεως αναγραφόμενη ημέρα».

«Άρθρον 32

Η ανάκλησις της επιταγής ισχύει μόνον μετά την έκπνευσιν της προθεσμίας εμφανίσεως.

Ελλείψει ανακλήσεως ο πληρωτής δύναται να πληρώση και μετά την έκπνευσιν της προθεσμίας εμφανίσεως.»

«Άρθρον 40

Ο κομιστής δύναται ν' ασκήση την αναγωγήν αυτού κατά των οπισθογράφων, του εκδότου και των άλλων υποχρέων, μόνον εάν η επιταγή εμφανισθείσα εγκαίρως δεν επληρώθη και εάν η άρνησις της πληρωμής βεβαιούται:

1) ... 2) Είτε διά δηλώσεως του πληρωτού, χρονολογουμένης και γραφομένης επί της επιταγής μετά σημειώσεως της ημέρας της εμφανίσεως. 3) Είτε ...».

« Άρθρον 48

Όταν η εμφάνισις της επιταγής ή η σύνταξις του διαμαρτυρικού ή της ισοδυνάμου βεβαιώσεως εντός των τεταγμένων προθεσμιών εμποδίζεται λόγω ανυπερβλήτου κωλύματος (διάταξις νόμου οιοδήποτε κράτους ή άλλη περίπτωσις ανωτέρας βίας), αι προθεσμίαι αύται παρατείνονται....».

«Άρθρον 52

Αι εξ αναγωγής αγωγαί του κομιστού κατά των οπισθογράφων, κατά του εκδότου και κατά των άλλων υποχρέων παραγράφονται μετά εξ μήνας από της λήξεως της προθεσμίας προς εμφάνισιν.».

« Άρθρον 60

Εν περιπτώσει είτε εκπτώσεως του κομιστού είτε παραγραφής της εξ επιταγής αναγωγής χωρεί κατά του εκδότου ή κατά των οπισθογράφων αγωγή εξ αδικαιολογήτου πλουτισμού....».

Ερμηνεία των διατάξεων.

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν, συνάγονται τα ακόλουθα:

9. Από το άρθρο 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/1672 (εφεξής : ο Κανονισμός) , σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές σκέψεις 2,3,4, 5 και 8 αυτού , προκύπτει ότι ο σκοπός του Κανονισμού είναι, στο πλαίσιο της προαγωγής της αρμονικής, βιώσιμης και χωρίς οικονομικούς αποκλεισμούς οικονομικής ανάπτυξης σε όλη την Ένωση, να συμπληρωθεί το νομικό πλαίσιο για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που προβλέπεται στην Οδηγία (ΕΕ) 2015/849, με τη θέσπιση συστήματος ελέγχων για τον έλεγχο των ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται στην Ένωση ή εξέρχονται από αυτή, λαμβανομένων υπόψη των νεότερων γνώσεων για τους μηχανισμούς που χρησιμοποιούνται για τη διασυνοριακή μεταφορά παράνομα αποκτηθείσας αξίας.

10. Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 2 και 17 του Κανονισμού, αυτός σκοπεύει να προλάβει, να αποτρέψει και να αποφύγει την επανεισαγωγή στην οικονομία των εσόδων παράνομων δραστηριοτήτων και τη διοχέτευση χρημάτων για τη χρηματοδότηση παράνομων δραστηριοτήτων που δημιουργούν στρεβλώσεις και συνιστούν απειλή για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ενώ, επιπλέον, ευνοούν εγκληματικές και τρομοκρατικές δραστηριότητες που θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια των πολιτών της Ένωσης.

11. Για την εξυπηρέτηση των ανωτέρω σκοπών, το άρθρο 3 παρ. 1 του Κανονισμού αυτού επιβάλλει την υποχρέωση σε κάθε φυσικό πρόσωπο που εισέρχεται στην Ένωση ή εξέρχεται από αυτή και μεταφέρει ρευστά διαθέσιμα αξίας ίσης ή μεγαλύτερης των 10 000 ευρώ, να δηλώνει το αντίστοιχο ποσό και να το θέτει στη διάθεση των αρμόδιων αρχών για τη διεξαγωγή ελέγχων. Αρμόδια αρχή για την διεξαγωγή αυτών των ελέγχων είναι κατά το εθνικό δίκαιο (άρθρ.3 παρ.2 εδ.β Τελωνειακού Κώδικα), η Τελωνειακή Υπηρεσία.

12. Με το άρθρο 2 του Κανονισμού καθορίζεται η βασική έννοια των «ρευστών διαθεσίμων», η οποία περιλαμβάνει τέσσερις κατηγορίες και συγκεκριμένα: τα μετρητά, τους διαπραγματεύσιμους τίτλους στον κομιστή, τα αγαθά που χρησιμοποιούνται ως ιδιαίτερα ρευστοποιήσιμα μέσα αποθήκευσης αξίας και ορισμένους τύπους προπληρωμένων καρτών. Το προέχον ζήτημα που πρέπει να

εξεταστεί είναι, εάν κάθε διαπραγματεύσιμος τίτλος, και εν προκειμένω επιταγή, αδιακρίτως των τυχόν ελαττωμάτων του, εμπίπτει στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων του Καν. Ε.Ε. 2018/1672, σύμφωνα με την άποψη της ερωτώσας Υπηρεσίας ή εάν, σύμφωνα με την άποψη της Τελωνειακής Περιφέρειας Θεσ/νίκης, στην ως άνω έννοια υπάγονται μόνο επιταγές που δεν παρουσιάζουν ακυρότητες και ελλείψεις, κρίσιμες για την εισπραξιμότητά τους.

13. Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 13 και 14 του Κανονισμού, ως ρευστά διαθέσιμα, προς επίτευξη των σκοπών του Κανονισμού, θεωρούνται και τα μέσα που είναι πιθανό να χρησιμοποιούνται αντί των μετρητών ως ανώνυμα μέσα για τη μεταφορά αξίας διαμέσου των εξωτερικών συνόρων, με τρόπο που δεν μπορεί να ανιχνευθεί από τις δημόσιες αρχές με τη χρήση του κλασικού συστήματος εποπτείας. Ειδικότερα, οι διαπραγματεύσιμοι τίτλοι στον κομιστή δίνουν στον φυσικό τους κάτοχο τη δυνατότητα αξίωσης πληρωμής χρηματικού ποσού χωρίς να είναι καταχωρισμένος ή να αναφέρεται ονομαστικά. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν εύκολα για τη μεταφορά σημαντικών ποσών αξίας και παρουσιάζουν αξιοσημείωτες ομοιότητες με τα μετρητά από πλευράς ρευστότητας, ανωνυμίας και κινδύνων κατάχρησης.

14. Αυτά τα χαρακτηριστικά πληρούν οι προσδιοριζόμενοι τίτλοι στην περίπτωση δ) ii) του άρθρου 2 του Κανονισμού, ήτοι οι επιταγές, τα γραμμάτια ή οι εντολές πληρωμής είτε στον κομιστή, με υπογραφή αλλά με παράλειψη του ονόματος του δικαιούχου, είτε με οπισθογράφηση χωρίς περιορισμό, είτε έχοντας εκδοθεί σε διαταγή εικονικού δικαιούχου, είτε άλλως διαμορφωμένοι κατά τρόπον ώστε η κατοχή να συνεπάγεται κυριότητα.

15. Από τα παραπάνω συνάγεται ότι δεν μπορούν να υπαχθούν στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων κατά τον Κανονισμό, αλλά ούτε και κατά το ισχύον εθνικό κανονιστικό πλαίσιο, το οποίο, ορθά, επαναλαμβάνει (άρθρο 1 της Ε2320/976/A0034/10-6-2008 Υ.Α., όπως ισχύει) τον ορισμό των ρευστών διαθεσίμων που διαλαμβάνεται στον Κανονισμό, διαπραγματεύσιμοι τίτλοι, οι οποίοι δεν πληρούν τις ανωτέρω προϋποθέσεις ανωνυμίας και ρευστότητας, όπως τίτλος ο οποίος από την φύση του δεν δίδει την δυνατότητα πληρωμής του σε μετρητά (πρβλ. 3694/2020 Δ.Ε.Α. – αμετάκλητη, σκ.7) ή ο οποίος φέρει ελαττώματα που καθιστούν νομικά αδύνατη την εξόφλησή του σε μετρητά.

16.Περαιτέρω, δυνάμει του άρθρου 14 του εν λόγω Κανονισμού, κάθε κράτος μέλος οφείλει να θεσπίσει κυρώσεις για τις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης προς την ανωτέρω υποχρέωση δήλωσης. Κατά την ίδια διάταξη, οι κυρώσεις αυτές πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές. Όπως σαφώς συνάγεται και από την αιτιολογική σκέψη 35 του Κανονισμού, οι κυρώσεις επιβάλλονται αποκλειστικά και μόνο για το λόγο ότι δεν έχει υποβληθεί δήλωση για τη μεταφορά ρευστών διαθεσίμων άνω του ποσού των 10.000 ευρώ ή διότι η δήλωση που έχει υποβληθεί δεν είναι ακριβής. Εγκληματική δραστηριότητα που συνδέεται ενδεχομένως με τα ρευστά διαθέσιμα, μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο περαιτέρω έρευνας και λήψης μέτρων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού και δεν ενδιαφέρει για την επιβολή του προστίμου. Με τη διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 147 του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα θεσπίζεται ως κύρωση η επιβολή προστίμου ίσου με το 25% του ποσού των μη δηλωθέντων ρευστών διαθεσίμων, το οποίο παρακρατείται από τα ρευστά διαθέσιμα που έχουν βρεθεί κατά τον έλεγχο.

17.Περαιτέρω, το άρθρο 7παρ.1 περ. α και β του Κανονισμού προβλέπει τη δυνατότητα να δεσμεύεται, προσωρινά, με διοικητική απόφαση και σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της εθνικής νομοθεσίας, το ποσό των ρευστών διαθεσίμων που υπερβαίνουν τα 10.000 ευρώ και δεν έχει δηλωθεί κατά το άρθρο 3 του Κανονισμού, καθώς και των ρευστών διαθεσίμων ανεξαρτήτως ποσού για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι συνδέονται με εγκληματική δραστηριότητα. Στην αιτιολογική σκέψη 28 του Κανονισμού τονίζεται η αναγκαιότητα να δοθεί η δυνατότητα στις αρμόδιες αρχές να διενεργήσουν τους απαιτούμενους ελέγχους πριν την απομάκρυνση των ρευστών διαθεσίμων από το σημείο εισόδου ή εξόδου στην Ένωση και στις δυο ως άνω περιπτώσεις (βλ. και απόφαση Chmielewski, C-255/14 , σκ. 33 – υπό την ισχύ του προϊσχύσαντος Κανονισμού (ΕΚ) 1889/2005 - και τη διατυπούμενη άποψη στις προτάσεις του Εισαγγελέα στην ανωτέρω υπόθεση (σκ. 70) ότι εν όψει του βασικού σκοπού του Κανονισμού, τα κράτη μέλη πρέπει οπωσδήποτε να ερευνούν την προέλευση και τον προορισμό των επίμαχων κεφαλαίων χωρίς να αρκούνται στην απλή διαπίστωση και στην επιβολή της κύρωσης για την παράβαση της υποχρέωσης δήλωσης). Επιπλέον η παράγραφος 1β του ιδίου άρθρου του Κανονισμού προβλέπει τη δυνατότητα προσωρινής δέσμευσης των ρευστών διαθεσίμων ανεξαρτήτως ποσού, όταν υπάρχουν ενδείξεις ότι αυτά συνδέονται με εγκληματική δραστηριότητα, λόγω του σχετικού κινδύνου που , σύμφωνα με την ίδια αιτιολογική σκέψη 28,

υφίσταται σε περίπτωση παράνομης χρήσης ακόμη και μικρών ποσών. Επισημαίνεται τέλος στην ίδια αιτιολογική σκέψη ότι λόγω της φύσης αυτής της προσωρινής δέσμευσης και των επιπτώσεων που ενδέχεται να έχει στην ελεύθερη κυκλοφορία και στο δικαίωμα ιδιοκτησίας, η περίοδος δέσμευσης θα πρέπει να περιορίζεται στον απολύτως ελάχιστο χρόνο.

18. Σε εθνικό επίπεδο, δεν υπάρχει ειδικότερη νομοθετική ρύθμιση της προσωρινής δέσμευσης των ρευστών διαθεσίμων, δεδομένου ότι η σχετική πρόβλεψη που υπήρχε στα δυο τελευταία εδάφια της παρ.8 του άρθρου 147 του Τελωνειακού Κώδικα καταργήθηκε με το άρθρο 49 ν.4955/2022 καθώς, σύμφωνα με την σχετική αιτιολογική έκθεση, το ζήτημα της προσωρινής δέσμευσης ρευστών διαθεσίμων ρυθμίζεται πλέον εξαντλητικά στο άρθρο 7 του Κανονισμού. Σε κανονιστικό επίπεδο, με το άρθρο 4 της Υ.Α. ρυθμίζεται, στο πλαίσιο του Κανονισμού, η διαδικασία επιβολής της απόφασης της Τελωνειακής Αρχής για την προσωρινή δέσμευση, των προϋποθέσεων για την παράτασή της μέχρι το ανώτατο όριο των ενενήντα ημερών, οι διαδικασίες για την περαιτέρω έρευνα των διαθεσίμων από την Εθνική Αρχή Καταπολέμησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (ο Φορέας του άρθρ. 7 του ν.3424/2005) ενώ προβλέπεται, στην περίπτωση που από την έρευνα του Φορέα δεν προκύπτει ανάγκη λήψης περαιτέρω μέτρων, η απόδοση στον κομιστή των δεσμευμένων ρευστών διαθεσίμων που δεν έχουν παρακρατηθεί ως χρηματικό πρόστιμο του άρθρου 3 της Υ.Α..

19. Σε συνάφεια προς τον χαρακτήρα της δέσμευσης ως προσωρινής αλλά και διασφαλιστικής της δυνατότητας λήψης μέτρων με το άρθρο 4 της Υ.Α., και σε αντίθεση με το άρθρο 3 της Υ.Α. αναφορικά με την πράξη επιβολής προστίμου, δεν προβλέπεται η ακρόαση του ελεγχόμενου πριν από την έκδοση της απόφασης επιβολής της δέσμευσης αλλά μόνο η δυνατότητα άσκησης διοικητικής προσφυγής κατά της απόφασης, η οποία δεν αναστέλλει την ισχύ της απόφασης προσωρινής δέσμευσης. Εντούτοις διασφαλίζεται η ταχεία διερεύνηση της διοικητικής διαφοράς με την ολοκλήρωση της σχετικής διαδικασίας εντός προθεσμίας οκτώ (8) ημερών το αργότερο, ήτοι πέντε (5) ημερών για την κατάθεση της προσφυγής και τριών (3) ημερών για την έκδοση της απόφασης επ' αυτής, ώστε να μην προκύπτει ζήτημα επιπτώσεων στο δικαίωμα ιδιοκτησίας επ' αυτών.

20.Από τα ανωτέρω εκτιθέμενα προκύπτει σαφώς ότι η διαδικασία της διοικητικής βεβαίωσης της τελωνειακής παράβασης της μη δήλωσης ρευστών διαθεσίμων αξίας ανώτερης των 10.000 ευρώ, κατατείνουσα στην επιβολή του σχετικού προστίμου αποκλειστικά λόγω της παραβίασης της συγκεκριμένης υποχρέωσης, είναι αυτοτελής και διακεκριμένη έναντι της διαδικασίας ελέγχου εάν τα εν λόγω χρήματα αποτελούν προϊόν ή συνδέονται με κάποια εγκληματική δραστηριότητα, η δε απόφαση περί δέσμευσης ρευστών διαθεσίμων αποτελεί το πρώτο στάδιο αυτής της αυτοτελούς και διακεκριμένης διαδικασίας ελέγχου τους.

21.Κατόπιν των ανωτέρω, κατά τη γνώμη της **πλειοψηφίας** του Τμήματος, που απαρτίστηκε από τους Ευστράτιο Ηλιαδέλη, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ., Κωνσταντίνο Γεωργάκη, Αικατερίνη Γαλάνη, Περικλή Αγγέλου, Βασιλεία Πελέκου, Αγγελική Αναστοπούλου, Χρήστο Κοραντζάνη, Παντελεήμονα Παπαδάκη και Ουρανία Μενδρινού, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι 9), γίνεται δεκτό ότι η, κατά το άρθρο 7 του Κανονισμού και 4 της Υ.Α., διάκριση ως προς τους σκοπούς, την φύση και την διαδικασία επιβολής αφ' ενός της προσωρινής δέσμευσης και αφ' ετέρου του πρόστιμου συνεπάγεται και την συνακόλουθη διάκριση ως προς τη δυνατότητα επιβολής τους σε διαπραγματεύσιμους τίτλους στον κομιστή και εν προκειμένω τραπεζική επιταγή, οι οποίοι εμφανίζουν προβλήματα κύρους ή εισπραξιμότητας. Ήτοι, σε περίπτωση επιταγών που εμφανίζουν τέτοια προβλήματα, είναι σε κάθε περίπτωση επιτρεπτή η προσωρινή δέσμευσή τους κατά το άρθρο 7 του Κανονισμού και 4 της Υ.Α., για την αποτροπή του κινδύνου απώλειάς τους και προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στην αρμόδια τελωνειακή αρχή, μετά και την υποβολή των απόψεων του κατόχου με την διοικητική προσφυγή, να εξάγει ασφαλές συμπέρασμα και δη σε σύντομο χρονικό διάστημα, ως προς την υπαγωγή τους στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων. Συναφής εξάλλου διαδικασία ρητά προβλέπεται στα πρώτα εδάφια του άρθρου 4 προκειμένου να διαπιστωθεί εάν πληρούν τις, τεχνικές, προϋποθέσεις για την υπαγωγή τους στην εν λόγω έννοια οι τίτλοι της περίπτωσης γ του άρθρου 1 της Υ.Α.

22.Προς τη γνώμη αυτή μειοψήφησαν η Πρόεδρος του Τμήματος, Αικατερίνη Γρηγορίου, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ. και τα μέλη Δημήτριος Καμάρης και Αφροδίτη Καρούκη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους (ψήφοι 3). Κατά τη γνώμη αυτή, ο ορισμός των ρευστών διαθεσίμων που δίνεται με το άρθρο 2 του Κανονισμού δεν επιδέχεται διαφορετική ερμηνεία ανάλογα με τον λόγο λήψης του διοικητικού μέτρου της

προσωρινής δέσμευσης αυτών και τον επιδιωκόμενο με αυτή σκοπό. Με την περίπτωση α της παραγράφου 1 του άρθρου 7 του Κανονισμού και του πρώτου εδαφίου της δευτέρας παραγράφου του άρθρου 4 της Υ.Α., όπως ισχύει, το διοικητικό μέτρο της προσωρινής δέσμευσης δύναται να επιβληθεί σε ρευστά διαθέσιμα αξίας ίσης ή μεγαλύτερης των 10.000 ευρώ που δεν δηλώθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού, με σκοπό την περαιτέρω έρευνα για να διαπιστωθεί αν αποτελούν προϊόν νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας κατά τον ν. 4557/2028, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Με παράγραφο β της ίδιας παραγράφου του Κανονισμού και το τέταρτο εδάφιο της ίδιας πιο πάνω παραγράφου του άρθρου 4 της Υ.Α., δύναται να επιβληθεί το διοικητικό μέτρο της προσωρινής δέσμευσης και σε ρευστά διαθέσιμα, ανεξαρτήτως ποσού, αν υπάρχουν ενδείξεις ότι τα ρευστά διαθέσιμα συνδέονται με εγκληματική δραστηριότητα. Αντιθέτως, δεν παρέχεται δυνατότητα και δεν είναι επιτρεπτή με βάση τις διατάξεις αυτές η προσωρινή δέσμευση διαπραγματεύσιμων τίτλων στον κομιστή που δεν εμπίπτουν στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων, όπως ανωτέρω αυτή προσδιορίζεται στην περίπτωση δ της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του Κανονισμού και στην περίπτωση β της παραγράφου 1 της Υ.Α. και, ειδικότερα, στην περίπτωση επιταγών που εμφανίζουν ελαττώματα τα οποία, προδήλως, καθιστούν νομικά αδύνατη την ρευστοποίηση τους. Εξάλλου, οι εν λόγω διατάξεις επιβάλλεται να ερμηνεύονται στενά και σε συμφωνία προς τις απαιτήσεις της αρχής της αναλογικότητας, καθόσον το κατ' εφαρμογή τους επιβαλλόμενο μέτρο της προσωρινής δέσμευσης των ρευστών διαθεσίμων επιφέρει, πράγματι, σοβαρούς περιορισμούς στα περιουσιακά δικαιώματα και στην οικονομική ελευθερία των δικαιούχων, ώστε να μην μπορεί να επιβληθεί για σκοπό που δεν προβλέπεται ρητά στο σχετικό κανονιστικό πλαίσιο, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των ρευστών διαθεσίμων που υπάγονται στην κατηγορία αγαθών που χρησιμοποιούνται ως ιδιαίτερα ρευστοποιήσιμα μέσα αποθήκευσης αξίας και για τα οποία έχει προβλεφθεί ειδικός σκοπός προσωρινής δέσμευσης στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 4 της Υ.Α., όπως αυτή προστέθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 3 της Α1138/2021 απόφασης του Διοικητή της ΑΑΔΕ.

23.Περαιτέρω γίνεται **ομόφωνα** δεκτό ότι, για την επιβολή του προστίμου του άρθρου 147 παρ. 8 του Τελωνειακού Κώδικα, θα πρέπει να συνυπολογίζονται μόνο οι τίτλοι οι οποίοι δεν παρουσιάζουν προβλήματα και ελαττώματα τέτοια τα οποία καθιστούν

νομικά αδύνατη την ρευστοποίηση τους, και οι οποίοι, μόνο, υπάγονται στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων. Άλλωστε η ρευστοποίηση των τίτλων αυτών αποτελεί, κατά την παράγραφο 6 του άρθρου 3 της Υ.Α., μετά τη σύμφωνη γνώμη του παραβάτη, έναν από τους τρόπους εξόφλησης του προστίμου, ώστε να παρίσταται προδήλως ασυνεπές και ανακόλουθο με την διάταξη αυτή η επιβολή προστίμου για τίτλο μη δυνάμενο, εντούτοις, νομικά να ρευστοποιηθεί προς εξόφληση αυτού. Τυχόν δυνατότητα του κομιστή τίτλου να ασκήσει περαιτέρω δικαιώματά του που πηγάζουν είτε εκ του αξιολογίου είτε εκ της μεταξύ αυτού και του εκδότη τυχόν βασικής υποκείμενης σχέσης, προς εξυπηρέτηση της οποίας εκδόθηκε ο τίτλος, παρίσταται αδιάφορη κατά τους σκοπούς του Κανονισμού καθώς, ανεξαρτήτως της κατά τα ανωτέρω «υπολειμματικής» αξίας του τίτλου, ελλείπει η ουσιώδης, κατά την έννοια του Κανονισμού, δυνατότητα χρήσης του τίτλου αυτού, αντί μετρητών, ως ανώνυμο μέσο για τη μεταφορά αξίας (contra 330/2024 Διοικ.Πρωτ. Αλεξ. (σκ. 8), 111/2019 Διοικ.Πρωτ.Αλεξ.).

24. Μετά ταύτα επί των επί μέρους παρατιθέμενων, ενδεικτικά, περιπτώσεων τραπεζικών επιταγών που, κατά το ερώτημα παρουσιάζουν προβλήματα κύρους και εισπραξιμότητας, γίνονται **ομόφωνα** δεκτά τα ακόλουθα:

α) Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 52 του ν.5960/1933, σε περίπτωση που έχει παρέλθει εξάμηνο από την εκπνοή της προθεσμίας εμφάνισης της επιταγής, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 29 του ίδιου νόμου (οκτώ, είκοσι ή εβδομήντα ημέρες κατά τις διακρίσεις του άρθρου αυτού, ανάλογα με τον τόπο έκδοσης και πληρωμής), η εξ επιταγής αξίωση έχει παραγραφεί και ο κομιστής της επιταγής δεν μπορεί να ικανοποιηθεί από αυτή. Στην περίπτωση αυτή, η επιταγή δεν αποτελεί ρευστοποιήσιμο μέσο και ο κομιστής οφείλει να ανατρέξει στη βασική έννομη σχέση προς εξυπηρέτηση της οποίας εκδόθηκε ή μεταβιβάσθηκε η επιταγή και να ασκήσει την κατά περίπτωση προβλεπόμενη αγωγή, η οποία έχει όλως επιβοηθητικό χαρακτήρα (Α.Π. 1386/2013, Εφ. Θεσ/νικης 3066/2003). Η ύπαρξη δυνατότητας άσκησης αγωγής από την υποκείμενη αιτία ή αγωγής εξ αδικαιολόγητου πλουτισμού (της οποίας επίκληση γίνεται με τις με αρ. 330/2024 και 111/2019 αποφάσεις του Δ.Πρ.Αλ. ανωτέρω σκ. 23) δεν παρουσιάζει καμία ομοιότητα με τα μετρητά από πλευράς ρευστότητας και ανωνυμίας και για το λόγο αυτό η παραγεγραμμένη επιταγή δεν περιλαμβάνεται στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων.

β) Ομοίως, δεν παρουσιάζει καμία ομοιότητα με τα μετρητά από πλευράς ρευστότητας και ανωνυμίας και δεν περιλαμβάνεται στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων επιταγή της οποίας έχει παρέλθει η ημερομηνία πληρωμής της και στο σώμα της φέρει επισημείωση της τράπεζας περί της μη πληρωμής της. Στην περίπτωση αυτή ο κομιστής της επιταγής έχει, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 40 του ν. 5960/1933, δικαίωμα αναγωγής κατά του εκδότη, των οπισθογράφων και των τριτεγγυητών είτε με την έκδοση διαταγής πληρωμής είτε με αγωγή, η οποία, όμως, δεν παρουσιάζει καμία ομοιότητα με τα μετρητά από πλευράς ρευστότητας και ανωνυμίας ώστε να μπορεί να υπαχθεί η σφραγισμένη, ως μη πληρωθείσα, επιταγή στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων.

γ) Τέλος, δεν περιλαμβάνεται στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων επιταγή που έχει καταστεί άκυρη και, συγκεκριμένα, όταν υπάρχει αναγραφή επί του σώματος της επιταγής ρητής σχετικής μνείας περί ακυρότητας του τίτλου.

25. Στις λοιπές περιπτώσεις που αναφέρονται στο ερώτημα, από τις εφαρμοστέες εν προκειμένω διατάξεις του περί επιταγής νόμου συνάγεται ότι η επιταγή διατηρεί την εισπραξιμότητά της και ο πληρωτής δύναται να πληρώσει παρά το έλλειμμα ή το ελάττωμα ή αν είναι ηθελημένα ατελής κατά την έκδοσή της (λευκή), ή έχει παρέλθει η ημερομηνία της πληρωμής και η επιταγή δεν εμφανίστηκε στην πληρώτρια Τράπεζα είτε εμφανίστηκε προς πληρωμή αλλά ο κομιστής, επί μη πληρωμής, δεν ζήτησε την κατά το άρθρο 40 του ν.5960/1933 σχετική βεβαίωση. Στις περιπτώσεις αυτές οι επιταγές υπάγονται στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων και συνυπολογίζονται για τον προσδιορισμό του προστίμου του άρθρου 147 παρ.8 του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα, ενώ και σε άλλες περιπτώσεις, όπου καταλείπεται αμφιβολία στην Τελωνειακή αρχή σχετικά με το κύρος και την εισπραξιμότητα ή μη του τίτλου, θα πρέπει αυτός να θεωρείται ως υπαγόμενος στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων για την επιβολή του προστίμου.

Απάντηση

Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε') γνωμοδοτεί ως εξής:

Είναι επιτρεπτή η προσωρινή δέσμευση, ως ρευστού διαθεσίμου κατά το άρθρο 7 του Καν. (ΕΕ) 2018/1672 και του άρθρου 4 της Ε2320/976/A0034/10-6-2008 Υ.Α, όπως

ισχύει, κάθε τραπεζικής επιταγής, ανεξαρτήτως των προβλημάτων κύρους και εισπραξιμότητας αυτών(κατά πλειοψηφία).

Για την επιβολή του προστίμου του άρθρου 147 παρ. 8 του ν.2960/2001 θα πρέπει να θεωρούνται ως ρευστά διαθέσιμα και να συνυπολογίζονται μόνο οι τραπεζικές επιταγές οι οποίες δεν παρουσιάζουν προβλήματα κύρους και ελαττώματα τέτοια τα οποία καθιστούν νομικά αδύνατη την ρευστοποίηση τους(ομόφωνα).

Στο πλαίσιο αυτό δεν υπάγεται στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων κατά την έννοια του Κανονισμού και δεν συνυπολογίζεται για τον προσδιορισμό του προστίμου του άρθρου 147 παρ.8 του ν.2960/2001 επιταγή: i. η οποία έχει παραγραφεί λόγω άπρακτης παρέλευσης εξαμήνου από την εμφάνισή της, ii. έχει παρέλθει η ημερομηνία πληρωμής της και στο σώμα της φέρει επισημείωση της τράπεζας περί της μη πληρωμής της, iii. έχει καταστεί άκυρη, υπό την έννοια ότι υπάρχει αναγραφή επί του σώματος της επιταγής ρητής σχετικής μνείας περί ακυρότητας του τίτλου, ενώ υπάγονται στην έννοια των ρευστών διαθεσίμων οι υπόλοιπες περιπτώσεις επιταγών που απαριθμούνται στο ερώτημα (ομόφωνα).

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 11 Μαρτίου 2025

Η Πρόεδρος

Ο Εισηγητής

Αικατερίνη Γρηγορίου
Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Χρήστος Κοραντζάνης
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους